

De Tweede Kamer
Bureau Woordvoering Kabinetsformatie
T.a.v. de heer prof. dr. R.A.H. Plasterk,
informatieur
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

DATUM
19-12-2023

KENMERK
B20231129

BETREFT
kabinetsformatie

BIJLAGEN
-

CONTACT
Theo van Uum

TELEFOON
06-15035170

E-MAIL
thvanuum@vgn.nl

Geachte heer Plasterk,

De Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (VGN) vertegenwoordigt de professionele aanbieders van de gehandicaptenzorg in Nederland. Onze leden bieden zorg, ondersteuning en jeugdhulp op maat aan ruim 200.000 mensen met een beperking. Ruim 190.000 medewerkers werken daar dagelijks aan met een grote persoonlijke betrokkenheid en inzet.

In uw rol als informatieur gaat u de komende periode namens de Kamer bezien of de partijen PVV, NSC, VVD en BBB tot een constructieve vorm van samenwerking kunnen komen voor de komende vier jaar. Wij wensen u veel succes met uw opdracht. We zien kansen voor een toekomst met minder marktwerking, minder schotten en regels en meer aandacht voor de individuele burger.

Een van de onderwerpen uit uw opdracht betreft het thema bestaanszekerheid met als onderdeel daarvan de zorg. Met deze brief vragen we uw aandacht voor een drietal uitdagingen waar een nieuw kabinet voor staat als het gaat om de gehandicaptenzorg: meedoen, de arbeidsmarkt en de complexe zorg.

Zorg ervoor dat mensen met een beperking mee kunnen doen

Volgens de Toekomstagenda zorg en ondersteuning voor mensen met een beperking wonen in Nederland 2 miljoen mensen met een beperking, waarvan minder dan 10% in een intramurale setting. Dit is een zeer diverse groep, maar wat hen allemaal bindt is de wens om gewoon mee te doen en een betekenisvol leven te leiden. Dit kan ook leiden tot een minder groot beroep op professionele zorg en ondersteuning en voorkomt dat talent onbenut blijft op de arbeidsmarkt.

Het kunnen meedoen vergt integraal overheidsbeleid op verschillende terreinen, zoals de arbeidsmarkt, wonen, onderwijs, sport en vrije tijd. Juist ook voor de naar schatting 1,1 miljoen mensen met een licht

Bezoekadres
Oudlaan 4
3515 GA Utrecht

Postadres
Postbus 413
3500 AK Utrecht

T 030 273 93 00
E info@vgn.nl

vgn.nl

verstandelijke beperking (LVB) in Nederland is dit integrale beleid essentieel. We zien op deze terreinen zowel kansen als bedreigingen door een steeds complexer wordende samenleving en afnemende bestaanszekerheid. Mensen met een beperking worden in ons land te snel in aparte domeinen ondergebracht en wat er dan vervolgens aan zorg en ondersteuning beschikbaar komt is veel te ingewikkeld gemaakt.

De VGN heeft tal van voorstellen voor verbetering die we graag in realiteit zouden willen omzetten:

- Maak parttime werken lonend, bied burgers die vanwege hun beperking langdurig niet fulltime kunnen werken de mogelijkheid in de Participatiewet om 30% van hun inkomsten meerjarig boven op hun uitkering te houden. Deze verruiming van de vrijlatingsregeling stimuleert, bevordert participatie en kan schuldenproblematiek voorkomen.
- Beloon maatschappelijke waarde. De huidige vrijwilligersregeling is veel te krap en te rigide in de uitwerking. De Participatiewet zou participatie en het leveren van een maatschappelijke bijdrage naar vermogen moeten bevorderen in plaats van direct af te rekenen. Wij vragen u om dit mee te nemen in de voorgenomen wijziging van de Participatiewet in Balans, 2^e spoor.
- Bied, voor wie dat kan, de ruimte om vanuit dagbesteding door te groeien naar een passende werkplek midden in de maatschappij. Dit vraagt een extra investering in talentontwikkeling van 1 miljoen per jaar, bij voorkeur in samenwerking met het onderwijs en gefinancierd door OCW. Een andere blik op kwalificaties is daarbij gewenst. Een aanpak vanuit "wat kun je wel?" en "wat heb je hiervoor nodig?" is zoveel constructiever dan de focus op wat iemand (nog) niet kan.
- Vereenvoudig het collectief organiseren en maak ook het collectief bekostigen van zorg in onderwijstijd mogelijk voor kinderen met intensieve zorgvragen, zodat ook deze groep de kans krijgt zich optimaal te ontwikkelen.
- Zorg dat regelingen, bijvoorbeeld rond toegang tot zorg en publieke voorzieningen, waar mogelijk (sterk) vereenvoudigd worden en beter op elkaar aansluiten.
- Verplicht alle gemeenten om lokaal waakvlamondersteuning te organiseren voor mensen met een licht verstandelijke beperking.
- Benoem de groep (jong)volwassenen met een (licht verstandelijke) beperking die uitstroomt uit een verblijfssetting, zoals een gezinshuis of een behandelcentrum, tot urgentiecategorie in de Huisvestingswet.

Voer een adequaat arbeidsmarktbeleid voor de gehandicaptenzorg

Zorg is mensenwerk. Juist in de langdurige zorg is de kwaliteit van de relatie tussen cliënt en medewerker van groot belang. De arbeidsmarktprognoses voor de zorgsector laten zien dat de spanning op de arbeidsmarkt de komende jaren verder zal oplopen.

De gehandicaptenzorg hecht dan ook grote waarde aan goed personeelsbeleid en passende arbeidsvoorwaarden en is bereid om daarin te investeren. In ons streven om dit te doen hebben we echter hulp nodig van een nieuw kabinet.

Onze voorstellen:

- De SER heeft al in 2019 geconstateerd dat de arbeidsvoorwaarden in de gehandicaptenzorg achterlopen bij zowel de publieke als de marktsector. We hebben in 2023 geïnvesteerd in goed werkgeverschap en een goede CAO, maar de laatste rapporten laten zien dat we voor de meest voorkomende loonschalen nog steeds 6 tot 7% achterlopen. Geef ons de ruimte om deze CAO-kloof te overbruggen.
- Help ons om de uitstroom van loondienst naar ZZP tegen te gaan: het aantal zzp'ers blijft groeien, met alle risico's voor kwaliteit en continuïteit van dien. Help ons om het dienstverband aantrekkelijker te maken. Daarvoor is nodig dat de financiële korte termijn voordelen van het zzp-schap verdwijnen door het versoberen van de fiscale faciliteiten, door een verplichte AOV en een verplicht pensioen.
- Hervat de handhaving op schijnzelfstandigheid door de Belastingdienst en zorg dat er vaart gemaakt wordt met de implementatie van ons zorgspecifieke Fiscaal Kader.
- Regel dat er een BTW-vrijstelling komt voor de flexibele schil in de zorg die bestaat uit uitzendkrachten en gedetacheerden. Dat maakt regionaal werkgeverschap mogelijk waarmee de potentiële arbeidsinzet beter wordt benut en keuzes voor werknemers in loondienst worden vergroot.
- Geef ons de kans om te werken vanuit vertrouwen: terugdringen van administratieve lasten is noodzakelijk. Dat draagt bij aan de productiviteit, aan het werkplezier en nog belangrijker: meer directe tijd voor de cliënt. De afgelopen tien jaar is de lastendruk voor de gemiddelde zorgmedewerker alleen maar toegenomen. Pak daarin nu echt door en halveer de lastendruk zoals de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving adviseert! We zien bijvoorbeeld grote ontregelkansen bij de Wet zorg en dwang en de inkoop in het sociale domein.

Schrap voorgenomen kortingen en investeer in complexe zorg

Steeds meer mensen met een beperking ontvangen de nodige zorg thuis, in de vorm van ambulante zorg of een PGB. De problematiek van de groep die een beroep doet op zorg met verblijf is de afgelopen tien jaar steeds complexer geworden. De ontwikkeling van de zorgtarieven in de Wlz heeft hiermee geen gelijke tred gehouden. Juist voor de meest intensieve zorg schieten deze tekort. Ook voor de jeugdhulp aan de meest kwetsbare kinderen en gezinnen is dit knelpunt actueel. In combinatie met de arbeidsmarktproblematiek zorgt dit ervoor dat over het jaar 2022 meer dan een kwart van de sector in de rode cijfers is beland en de vooruitzichten voor 2023 zijn niet positief. Ingrijpen is noodzakelijk.

Onze leden werken eraan om de kosten terug te dringen, maar zien dat dit gepaard gaat met zorgvershraling of zelfs opnamestops en olopende wachttijden voor de meest complexe cliënten. De noodzakelijke ruimte om te investeren in duurzaamheid en technologische innovatie ontbreekt. De VGN heeft de Green Deal ondertekend, onze leden willen graag investeren in een duurzaam gebouwenbestand, maar kunnen dat niet zonder steun vanuit het Klimaatfonds. Investeren in duurzaamheid is een goede maatschappelijke investering, het levert naast CO2-reductie werkgelegenheid op voor de bouwsector en stimuleert de economische groei.

De erfenis van het huidige kabinet bevat voor onze sector forse bezuinigingen: bijna 200 miljoen in 2025. Wij verzoeken u daarom om een nieuw regeerakkoord met een schone lei te beginnen en de voorgenomen kortingen te schrappen, zodat we ook de komende vier jaar kunnen bieden wat onze cliënten nodig hebben. Ook verzoeken we u de tarieven, waaronder die voor de meest complexe zorg, te baseren op de werkelijke kosten en de daarvoor noodzakelijke middelen toe te voegen aan het inkoopkader voor de Wlz.

De leden van de VGN leveren hulp aan jeugdigen met een beperking. Ook voor de jeugdzorg zijn forse bezuinigingen gepland die niet passen in het tijdspad van de maatregelen in de Hervormingsagenda Jeugd. De huidige coalitie stapelt boven op de besparingsreeks van de Commissie van Wijzen een extra structurele bezuiniging van 511 miljoen euro vanaf 2025. We stellen voor deze extra bezuiniging te schrappen en de bezuinigingsreeks van de Commissie van Wijzen bij te stellen, zowel inhoudelijk (zijn de voorgestelde besparingen realistisch?) als in tijd (de kost gaat voor de baat uit en de vertraging bij de totstandkoming van de Hervormingsagenda moet verwerkt worden). De vanaf 2026 geplande forse bezuinigingen zijn onverantwoord en gaan ten koste van de jeugd die deze hulp nodig heeft.

We zien dat marktwerking in de langdurige zorg de noodzakelijke samenwerking frustreert, zorgt voor veel administratieve lasten door jaarlijkse complexe aanbestedings- en inkoopprocedures en voor veel frustraties bij zorgaanbieders en cliënten. In een tijdperk van schaarste aan mensen en middelen moeten we de zorg op een andere manier organiseren. Om te beginnen door het bieden van meerjarige zekerheid over contracten en tarieven in de Wlz en het Sociaal domein met een vergaande landelijke harmonisatie van inkoopvoorwaarden.

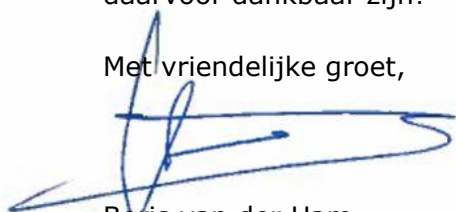
Samengevat zijn onze voorstellen:

- Zorg voor reële tarieven voor complexe zorg
- Help ons om in duurzaamheid en innovatie te investeren
- Schrap 200 miljoen euro aan voorgenomen bezuinigingen op de Wlz
- Schrap de geplande 511 miljoen euro bezuiniging op de jeugdzorg
- Herijk de overige bezuinigingsreeks voor de jeugdzorg
- Stop met de marktwerking in de gehandicaptenzorg

Conclusie

Met deze brief hebben wij uw aandacht gevraagd voor de uitdagingen waar de gehandicaptenzorg voor staat de komende jaren. We willen daar graag samen met het nieuwe kabinet aan werken. We hopen dat deze thema's tijdens de formatie een plek kunnen krijgen. Twee miljoen Nederlanders, hun naasten en de vele medewerkers in de gehandicaptenzorg zullen u daarvoor dankbaar zijn!

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Boris van der Ham', written over a horizontal line.

Boris van der Ham
voorzitter